

О.О. ТКАЧУК

Ботанічний сад ім. акад. О.В. Фоміна
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Україна, 01032 м. Київ, вул. Комінтерну, 1

КЛАСИФІКАЦІЯ СУЧАСНИХ САДОВИХ ГРУП ТРОЯНД ЗА СПОСОБОМ ЇХ ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ

На підставі аналізу існуючих класифікацій садових троянд запропоновано уніфіковану схему, яка більш наближена до сучасної практики.

Крім дикорослих видів шипшин, рід *Rosa L.* включає садові форми (троянди), яких нині налічують понад 25 тис. сортів [3]. Селекційний процес створення такої великої кількості сортів троянд, починаючи від добору первинних дикорослих видів і до сучасних садових форм, розпочався ще в античні часи і є нескінченним [5].

Через численні міжвидові та міжсортіві схрещування усі створені нові форми троянд настільки видозмінилися, що визначити їх належність до якогось виду майже неможливо. Тому для них ботаніки-практики спробували розробити окрему садову класифікацію, проте досі вона ще незакінчена. Усі сорти троянд за морфологічними особливостями, декоративними та господарськими ознаками поділені на окремі садові групи, кількість яких, за різними даними, від шістнадцяти до тридцяти. Більшість з них створено у Західній Європі [1].

Раніше систематики роду прагнули ідентифікувати з численного асортименту троянд якнайбільшу кількість окремих таксономічних груп. Нині помітною стала тенденція до їх скорочення та уніфікації. Відомі садові групи троянд – мультифлора та Міхура – об'єднані в одну – Рамблера, пернеціанські троянди увійшли до групи чайно-гібридних, гібридно-поліантова група троянд ліквідована тощо. Цей про-

цес має як свої переваги, так і недоліки. На нашу думку, скорочення кількості існуючих садових груп є доцільним, проте потрібно ретельніше ідентифікувати сорти по групах.

У сучасній світовій науковій практиці зроблено спробу включити садові форми троянд до загальної системи роду *Rosa L.*, прийнятої Всесвітньою федерацією товариств розоводів (WFPS) у 1976 р. в Оксфорді. Згідно з нею усі рослини роду *Rosa L.* – види шипшин і сорти троянд – поділено на три групи. До першої групи, яка одержала назву "старі троянди", включено паркові троянди та види шипшин, які введено в культуру. Вони цвітуть переважно один раз упродовж сезону. Використовуються для ландшафтного оформлення садів та парків. Шипшини, які не увійшли до цієї групи, об'єднано в окрему – "дикорослих видів". Третя група одержала назву "сучасні троянди", які, як і раніше, поділено на садові групи. Вони цвітуть кілька разів упродовж сезону, використовуються для озеленення у відкритому та закритому ґрунті, а також у промисловому садівництві для зрізу квіток. Ця система маловідома, ще погано розроблена, тому найпопулярнішою є класифікація, яка застосовується у Західній Європі [2, 4].

Отже, можна констатувати, що класифікація культурних форм роду *Rosa L.* є незакінченою і потребує подальшого вив-

чення. Розподіл сортів по групах є часто тенденційним, не завжди виправданим. Безумовно, для цього є об'єктивні причини. Рід *Rosa L.* є одним з найчисленніших за видовим складом та найскладнішим у систематичному відношенні з-поміж усіх квіткових рослин. Крім цього, велике різноманіття сортів, безперервна селекція нових, їх складна спадковість та поліморфізм роду створюють додаткові труднощі у диференціації сортів по групах. Тому, враховуючи ці реалії, ми пропонуємо існуючу класифікацію садових троянд уніфікувати у більш практичному вигляді – усі сорти розподілити на п'ять груп:

1. Троянди для озеленення у відкритому ґрунті: а) горизонтального; б) вертикального.

2. Троянди для вирощування на зріз квіток: а) у відкритому ґрунті; б) у закритому ґрунті.

3. Троянди для озеленення інтер'єрів: а) горщикова культура; б) ґрунтова культура.

4. Троянди для озеленення територій та вулиць з підвищеним забрудненням атмосфери.

5. Троянди як сировина для промисловості: а) парфумерної; б) медичної.

До першої групи слід віднести кущові та виткі сорти садових груп троянд, у яких тривале та рясне цвітіння. До другої – чайно-гібридні сорти троянд та флорибунда, що формують запашні квітки гарної форми на довгих цупких стеблах. До третьої – слід віднести окремі сорти мініатюрної, флорибунда та поліантової груп троянд, які здатні добре розвиватися і цвісти в кімнатних затінених умовах. До четвертої – сорти троянд, у яких цупке листя з високим вмістом антоціанів, а також густа крона ку-

ща, яким притаманна висока газостійкість. До п'ятої групи – сорти троянд з високим вмістом ефірної олії, вітамінів, глікозидів та інших корисних речовин.

1. Сааков С. Г. Происхождение садовых роз и направление работ в селекции их // Комаров. чтения. – М.; Л.: Наука, 1965. – Вып. 18. – 21 с.

2. Glasau F. Rosen in Garten. – Hamburg und Berlin, 1961. – 217 S.

3. Jager A. Rosenlexicon. – Leipzig: Zentrallantiq. DDR, 1983. – 768 S.

4. Krussmann G. Rosen, Rosen, Rosen. – Berlin-Hamburg, 1974. – 447 S.

5. Rupprecht H. Rosen unter Glas. – Leipzig: Neumann, 1980. – 480 S.

Рекомендував до друку М.А. Кохно

О.А. Ткачук

Ботанический сад им. акад. А.В. Фомина Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, Украина, г. Киев

КЛАССИФИКАЦИЯ СОВРЕМЕННЫХ САДОВЫХ ГРУПП РОЗ ПО СПОСОБУ ИХ ПРАКТИЧЕСКОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

На основании анализа существующих классификаций садовых роз предложена унифицированная схема, приближенная к современной практике.

О.О. Tkachuk

Academician O.V. Fomin Botanical Garden of Taras Shevchenko Kyiv National University, Ukraine, Kyiv

CLASSIFICATION OF MODERN GARDEN ROSE GROUPS DEPENDING ON THEIR PRACTICAL USE

On the basis of analysis of garden rose existing classifications the unified scheme that is more close to the modern practice is suggested.